

جامعه‌شناسی قدرت در عصر رسانه‌ها^۱

دکتر محمد سلطانی فر^۲

چکیده

در عصر جهانی شدن رسانه‌ها، همزمان با افزایش تحولات و پیچیدگی مسائل و موضوعات، توزیع مجدد قدرت سبب شده است تا بازیگران جدیدی وارد عرصه بازی قدرت شوند. بازیگران غیردولتی طیفی از شرکت‌های فراملیتی، سازمان‌های بین‌المللی، سازمان‌های جامعه مدنی و رسانه‌ها را شامل می‌شوند که فناوری‌های نوین ارتباطات و اطلاعات، به هر یک از این گروه‌ها کمک می‌کند تا کارایی و گستره عمل و کنترل خود را به فراتر از مرزهای ملی گسترش دهند. در این فضا علاوه بر تغییر نقش بازیگران مختلف با طیف وسیعی از مسائل و موضوعات در حال تحول مواجه می‌شویم. ضمن آن که قدرت در عصر جهانی شدن رسانه‌ها، نه فقط از یک قدرت قوی و سخت و یا یک قدرت نرم، بلکه از آمیزه‌ای از قدرت نرم و قدرت سخت ناشی می‌شود.

مقاله پژوهشی حاضر تلاش دارد تا ضمن اشاره به تحولات مفهومی و ماهیتی قدرت در عصر جهانی شدن رسانه‌ها، با دیدگاه جامعه‌شناسی سیاسی به بررسی نقش بازیگران غیردولتی حاضر در صحنه «قدرت نوین» که ترکیبی از قدرت سخت و نرم است، بپردازد.

مفاهیم کلیدی: جهانی شدن رسانه‌ها، قدرت، دولت - ملت، بازیگران غیردولتی، قدرت نرم، قدرت سخت

مقدمه

برخی از متفکران و صاحب‌نظران وسایل ارتباطی نوین جهانی، پیشرفت روزافزون و حیرت‌آور رسانه‌ها در جهان و امکان دستیابی به تازه‌ترین خبرها و گزارش‌های نوشتاری، شنیداری و تصویری از دورترین مناطق

۱ - این مقاله قبلاً در آدرس ذیل منتشر شده است :

فصلنامه تخصصی جامعه‌شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی آشتیان، سال چهارم، شماره دوم، تابستان ۱۳۸۷.

۲- مدیر گروه ارتباطات و عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات msoltanifar@yahoo.com

جهان و استفاده بهینه از رسانه ها و ابررسانه ها را به عنوان بستر ساز تحقق شتابان و بی وقفه پروسه جهانی شدن دانسته اند.

واقعیت جهانی شدن به معنی این است که پیشرفتی که انقلاب علمی و صنعتی به ویژه در گستره ارتباطات بدان دست یافته، مجال را برای پیدایش نیروها و نهادها و شبکه‌هایی که ماهیت و ابعاد جهانی دارند هر دم بیشتر و بیشتر باز می‌کند و در نتیجه موجب طرح مشکلات بسیاری در گستره جهانی می‌گردد و حل آنها ممکن نیست، مگر با سیاست‌های جهانی و فراگیر، به عبارت دیگر مشکلات جهانی، سیاست‌ها و راهبردها و طرح‌های جهانی می‌طلبند و این خود به معنی پدیدار شدن فرصت‌ها و مساعد شدن زمینه‌ها برای تحقق و پیاده سازی پروسه جهانی شدن می‌باشد.

در واقع تکنولوژیهای نوین ارتباطی به ویژه رسانه ها در جهان، ایده موسوم به دهکده جهانی را تحقق عینی بخشیده و مردم هم اینک در جهانی زندگی می‌کنند که از هر لحاظ تحت دیده نیزبین یکدیگر قرار دارند. چه بسا اصطلاح "اکواریم جهانی" و یا "جهان شیشه ای" زاینده همین تصور باشد.

از این دیدگاه، نیروها و ظرفیت‌هایی که از محدوده خاص خود رها شده و ابعاد جهانی به خود گرفتند، هم اینک تصمیماتی در حجم و اندازه‌های جهانی می‌طلبند. با این زوایه دید، قدرت در ماهیت و مفهوم تحولی اساسی پیدا کرده است. مقاله حاضر به برخی جنبه های این تحولات می‌پردازد.

زاویه دید نوشتار حاضر اینست که قدرت، حاکمیت و استقلال دولت - ملت اکنون به شدت به وسیله فرایندهای جهانی ناشی از جهانی شدن رسانه ها محدود شده است. هم اینک حاکمیت حداقل تا حدی بین دولت و بازیگران غیردولتی با عرصه تاثیرگذاری ملی و بین المللی تقسیم شده است و دیگر قدرت غیرقابل تقسیم و نامحدود دولت - ملت های منفرد نیست.

آثار سیاسی جهانی شدن رسانه ها و فن آوری‌های نوین ارتباطات بر قدرت

ساختار سنتی قدرت از دیر باز هرمی شکل بوده است و در آن تصمیم‌ها به صورت متمرکز، از بالا به پایین اعمال می‌شده است. فن آوری‌های نوین ارتباطی و اطلاعاتی دردگرگونی نظام‌های متمرکز (برنامه ریزی شده و بسته) به سوی نظام‌های غیرمتمرکز مؤثر بوده‌اند. به علاوه، این که تا اندازه زیادی منشأ حرکت نظام‌های غیر متمرکز به سمت برنامه‌ای کردن و متمرکز کردن بعضی از امور اجتماعی هم‌چون خدمات درمانی و آموزشی دخالت بیشتر دولت در این جهت شده‌اند، که تعریفی جدید از نقش دولت است. دولت است^۳. بحث‌های کلاسیک مبانی علم سیاست اشاره به منشأ و ماهیت اقتدار و حاکمیت داشته‌اند. این منشأ در طول تاریخ مبتنی بر سه منبع زور و پول و اطلاعات بوده است. اما نسبت این سه منبع در طول تاریخ تغییر یافته و از منابع نظامی به سوی منابع اقتصادی و از آن به طرف منابع اطلاعاتی (دانایی) تغییر سمت داده است، به طوری که می‌توان مهم‌ترین تحولات سیاسی ناشی از وسایل و فن آوری نوین اطلاعاتی، ارتباطی را این گونه مشخص نمود:^۴

۳. David J. Rothkopf, "Cyberpolitik: The changing Nature of Power in The Information Age", *Journal of International Affairs* ۵۱, no. ۲, Spring ۱۹۹۸

۴. Jacques Charmelot, "Now is France's opportunity to make 'soft power' relevant", *The Daily Star*, ۲۰۰۲.

- § محدود شدن حوزه اقتدار و حاکمیت دولت‌های ملی و تبدیل شدن مسائل ملی و منطقه‌ای به مسائل جهانی
- § نفوذ پذیرشدن مرزهای ملی به دلیل نفوذ آسان امواج اطلاعاتی که منشأ الکترونیک (نه فیزیکی) دارند
- § پیدایش اتحادیه‌های سیاسی جدید
- § بیش‌تر شدن نقش مردم در تصمیم‌گیری‌های مربوط به خود
- § تغییر شکل دموکراسی با واسطه به نوعی دموکراسی مستقیم (که پی آمدهای آن می‌تواند کاهش بحران دموکراسی در غرب باشد)
- § بروز تشکل‌های مجازی
- § پیدایش بازیگران تازه در عرصه سیاسی کشورها به ویژه نقش بیش‌تر گروه‌های فشار
- § مشارکت گروه‌های منافع خطرناک
- § فرصت‌های جدید برای آموزش مشارکت سیاسی
- § تحول در نظام‌های جاسوسی
- § سنگین‌تر شدن هزینه‌های مربوط به بی‌اعتنایی به افکار عمومی جهانی
- § ایجاد شرایط مساعد برای توسعه سیاسی کشورها با استفاده از «جلب مشارکت مردم»

جهانی شدن رسانه‌ها و تحول ماهیت قدرت

انقلاب فن‌آوری‌های اطلاعات و ارتباطات حاصل پیشرفتهای به هم مرتبط، جهانی شدن و نیز تکثر و تنوع مراکز صاحب قدرت است که جملگی به صحنه بین‌المللی منتقل شده‌اند. در فضای نوین همزمان با افزایش تحولات و پیچیدگی‌ها در محیط بین‌المللی، توزیع مجدد قدرت سبب شده است تا بازیگران جدیدی وارد عرصه بازیگری بین‌المللی شوند. بازیگران غیردولتی طیفی از شرکتهای فراملیتی، سازمانهای بین‌المللی، سازمانهای جامعه مدنی و رسانه‌ها را شامل می‌شوند که فن‌آوری‌های نوین ارتباطات و اطلاعات، به هر یک از این گروهها کمک می‌کند تا کارایی و گستره عمل و کنترل خود را به فراتر از مرزهای ملی گسترش دهند. در این فضا علاوه بر تغییر نقش بازیگران مختلف با طیف وسیعی از مسائل و موضوعات تحت فشار مواجه می‌شویم.

هم‌اینک شرکتهای فراملیتی به گونه‌ای موفقیت‌آمیز، فرصتهای حاصل از آزادسازی تجارت بین‌المللی، کاهش نرخ حمل و نقل، ابداع مدل‌های نوین سازمانی و فرایندهای سازمانی و ظهور فن‌آوری‌های نوین اطلاعات و ارتباطات؛ را غنیمت شمرده و از آنها بهره‌برایی می‌گیرند. در این میان، رشد روزافزون تعداد سازمانهای غیردولتی (NGOs) نیز کم‌تاثیر نبوده است. اگر به این سازمانها، سازمانهای جامعه مدنی، که تمایل فراوانی برای تاثیرگذاریهای بین‌المللی دارند را نیز بیفزاییم، آنگاه تعداد سازمانهای غیر دولتی از صدها به هزارها خواهد رسید.

به طور کلی ماهیت و خصوصیات اصلی قدرت در عصر نوین را چنین برشمرده اند:^۵

§ قدرت دیگر به حاکمیت و حکومت محدود نمی شود

§ قدرت از محدوده و محدودیت خشونت رهایی یافته است

§ قدرت ناشی از روابط است

§ قدرت به شکل رسانه اینترنتی و شبکه ای قابل بررسی است

§ قدرت نیازمند ارتباطات آزاد است

§ قدرت ناشی از توافق است

§ دانش به عنوان معرفت تخصصی و به عنوان ابزار حقیقت سازی در تولید قدرت در بالاترین اولویت قرار دارد.

و کلیه این عوامل موجب شده اند که تحلیلگران ادعا کنند: در طولانی مدت دولت‌ها با کاهش قدرت روبرو خواهند بود. این بحث مبتنی بر مفهوم نفوذ سیرین در حاکمیت دولت‌ها است. گفته می شود که در یک جامعه جهانی، قدرت همزمان با نزول به سطح محلی، به سطح بین المللی صعود می کند. اما به هر حال از حوزه نفوذ دولت‌ها خارج و به بخش غیردولتی منتقل می شود. این امر یقیناً نتیجه ارتباطات مبتنی بر منافع است که به افراد و سازمانهای سراسر جهان تعلق دارند و موجبات اتصال افراد و گروههای منتفع را در گستره ای فراتر از مرزهای ملی آنان فراهم می آورند. هم اینک مرز میان بسیاری از موضوعات ملی، بین المللی و جهانی نامشخص است. در عین حال بسیاری از موضوعات همزمان تاثیراتی محلی، ملی، بین المللی و جهانی دارند.^۶

تلاش برای ایجاد تحول و ارتقا تاثیر دولت - ملت نسبت به شرکای غیر دولتی یا سازمانهای بین المللی احتمالاً غیرممکن است. به بیان عبدالعلی قوام: " دولت ملی امروز در عین آن که برای دستیابی به اهداف ملی و کنترل نیروهای جهانی بسیار کوچک است، ساختار آن به عنوان راس سلسله مراتب حکومت برای مدیریت زندگی مردم بسیار بزرگ است." مهم تر از این امر، از دست دادن موقعیت مرکزی و اصلی در این همکاری‌ها، از سوی دولت - ملت است.

شاید دولت‌ها تلاش خود را می کنند تا با محیط نوین سازگار شوند، اما جای تردید بسیاری وجود دارد که دولت‌های ملی بتوانند قابلیت‌ها و انعطاف پذیری‌های سابق خود در دستیابی موثر به اهداف و منافع ملی را دوباره به دست آورند.

به بیان کستلز دولت - ملت‌ها به بقای خود ادامه خواهند داد ، اما استقلال آنها چنین نخواهد بود . آنها در شبکه‌های چندسویه با یکدیگر متحد خواهند شد، با هندسه متغیری از تعهدات ، مسئولیت‌ها ، ائتلاف‌ها و

^۵ . Joseph S. Nye, Jr. and William A. Owens, "America's Information Edge: The Nature of Power", *Foreign Affairs*, March/April ۱۹۹۶ also available in *USIA Electronic*

Journals, Vol. ۱, No. ۱۲, September ۱۹۹۶

^۶ . Laurence Baxter and Jo-Ann Bishop, "Uncharted Ground: Canada, Middle Power Leadership, and Public Diplomacy", available @_

وابستگی‌ها. نظام نوین قدرت براساس تکثر منابع اقتدار و قدرت مشخص می‌شود و دولت ملی فقط یکی از این منابع است.^۷

قدرت بازیگران غیردولتی^۸ در عرصه بین‌المللی

از تحولات چشمگیر قدرت که ناشی از گستره حضور فن‌آوریهای نوین ارتباطات و اطلاعات در عرصه روابط بین‌الملل است ورود بازیگران جدید به عرصه دیپلماسی و سیاست خارجی است. نظام بین‌الملل، امروز بیش از هر زمان دیگری با تعدد بازیگران مواجه است بازیگرانی که یا نماینده چند دولت هستند و یا حافظ منافع گروهی خاص.^۹

در گذشته تنها دولت‌ها بودند که به امور بین‌المللی کشورها می‌پرداختند ولی امروزه تعدد و تنوع بازیگران غیردولتی، رشدی قارچ‌گونه پیدا کرده است. در جریان بازیگری نرم افزاری دولت‌ها، باید به حضور بازیگران غیردولتی در پردازش ایده‌های منطقه‌ای و جهانی و ایجاد شبکه‌های ماوراء ملی اشاره کرد که ماهیتی نوین به سیاست خارجی بخشیده‌اند. بازیگران غیردولتی در سیاست خارجی به درجه‌ای از فعالیت و تحرک رسیده‌اند که نه می‌توان آنها را کنترل کرد و نه می‌توان آنها را نادیده گرفت.^{۱۰}

ظهور و حضور بازیگران جدید در سیاست خارجی، به ویژه در بعد نرم افزاری ناشی از تحولات ساختاری در همه عرصه‌های زندگی بین‌المللی است که بر دو پایه اصلی استوار است: «انقلاب فن‌آوری ارتباطات و اطلاعات» و «انقلاب توانمندیهای فردی». در سرتاسر جهان تک‌تک افراد، توانمندتر، ماهر تر و کارآمدتر شده‌اند و جهان به هم پیوسته‌تر شده است. در چنین جهانی پردازش ایده و قدرت اقناع دیگران، بسیار کلیدی‌تر از گذشته شده است و بازیگران جدید دولت‌ها را به تحول بخشی در چگونگی تصمیم‌گیریها و اجرا در سیاست خارجی وامی‌دارند.^{۱۱}

اینک رسانه‌ها، سازمانهای بین‌المللی، شرکتهای فراملیتی، جنبش‌های جهانی، سازمان‌های غیردولتی^{۱۲} و حتی افراد نیز در سراسر جهان اغلب با مهارت و موفقیت در حال پیگیری اهداف خود هستند. در داخل دولت‌ها نیز دیگر فقط وزارت امور خارجه نیست که متولی اعمال و اجرای دیپلماسی سایبر است بلکه نهادها و سازمان‌های مختلف از جمله بازیگران نامبرده، به ویژه رسانه‌ها نیز در این عرصه فعال هستند.^{۱۳}

۷. کاستلز، مانوئل، «عصر اطلاعات، قدرت هویت»، ترجمه حسین چلووشیان، انتشارات طرح نو، تهران - ۱۳۸۰، ص ۳۶۹.

^۸ Non Governmental Actors

۹. همان، ص ۹۹.

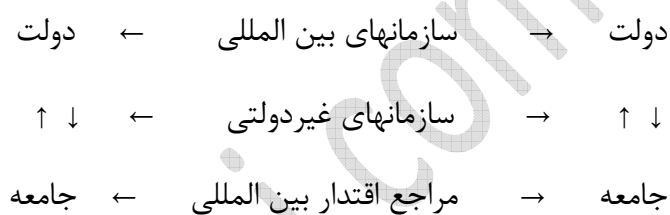
۱۰. کاظم پور، سیدمحمد، «چارچوبهای مفهومی و پژوهشی برای مطالعه سیاست خارجی»، انتشارات وزارت امور خارجه، تهران - تابستان ۱۳۸۳، ص ۴۴.

۱۱. همان، ص ۴۵.

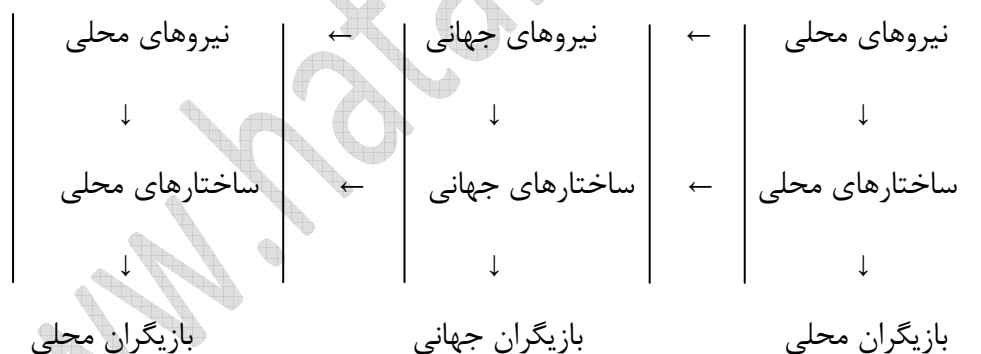
۱۲. NGO

۱۳ - خجسته بخت، رمضان، «دیپلماسی افکار عمومی».

در نگرش دولت محور، دولت به سیاست خارجی شکل می دهد و سازمانهای دولتی مجریان آن تلقی می شوند. اما در جهانی که حالت بی مرزی پیدا می کند و تمایز میان درون و برون رفته رفته از بین می رود، نگرش جامعه شناختی کاربرد بیشتری پیدا می کند. دولت، جوامع و روابط دولت - جامعه ناشی از نیروهای جهانی تلقی می شوند. با استفاده از رابطه سه جانبه ای که بین نیروها، ساختار و بازیگر وجود دارد، می توان وضعیت فوق را به شکل زیر الگو سازی کرد.^{۱۴}

نهایتاً وضعیت پیشرفته تر الگوی فوق را می توان با استفاده از نظریه رابرتسون مبنی بر این که محلی جهانی می شود و جهانی محلی، به شکل زیر ترسیم کرد:^{۱۵}

نیروهای متعدد - مخالف یا موافق - این عصر - از بالا به پایین و از پایین به بالا - بازیگران جدیدی را ایجاد کرده اند که کاملاً غیرمرزی، غیرحکومتی و جهانی هستند. آنها اشکال جدیدی از مدیریت امور دست جمعی را به وجود آورده اند و می آورند. رفتار و عملکرد آنها همانند نظامهای سایبرنتیکی است. ارتباطات، انعطاف پذیری، انطباق پذیری، تخصصی بودن، شایسته سالاری، همکاری، وحدت و توافق مفاهیمی هستند که برای توصیف و شناخت رفتار آنها به کار گرفته می شود.

^{۱۴} - اخوان زنجانی، داریوش، « جهانی شدن و سیاست خارجی »، انتشارات وزارت امور خارجه، تهران - ۱۳۸۱، ص ۱۶۶

^{۱۵} . همان، ص ۱۶۷.

تشکلهای مدنی جهانی (پ: Global Civil Community)

تشکلهای مدنی جهانی به عنوان شبکه ای از سازمانهایی که اهداف و آرمانهایشان مرز نمی شناسد، از مظاهر اصلی روابط فراملی امروز و از جمله تلاشهای مهم (پ: NGO) ها هستند.^{۱۶} در این راه، از یک طرف گسترش ارتباطات جهانی سبب می گردد تا بسیاری از حوادثی که در یک منطقه اتفاق می افتد، ابعادی جهانی به خود گیرند و از طرف دیگر همین مسئله موجب فشار از سوی توده مردم می شود. به عبارت دیگر نیروهای مدنی جهانی، با داشتن مجاری ارتباطی [فنآوریهای نوین ارتباطات و اطلاعات با گستره انتشار جهانی] خواسته های خود را به سطح توده مردم در بسیاری از جوامع انتقال می دهند.^{۱۷}

بازیگران غیردولتی (پ: NGOs) با بهره گیری از فنآوریهای ارتباطات و اطلاعات در گستره ای جهانی، به طور فزاینده ای شبکه های گسترده چند سازمانی ایجاد می کنند که هویت ملی به خصوص ندارند، خود را برخاسته از جامعه مدنی می دانند و شامل گروهها و افرادی هستند که در استفاده از فنآوری پیشرفته ارتباطی چیره دست هستند.

این سازمانها ضمن بهره گیری از اینترنت و رسانه های گروهی، راهبردهای ارتباطی خود را به منظور انتشار سریع اطلاعات و پیامهای مبتنی بر خواست خود به تمام نقاط جهان و هم برای سازمان دادن به شبکه جهانی منسجمی از گروههای مبتنی بر یک خواست مشترک، طراحی و اجرا می کنند. نتیجه این کار ایجاد نهضت بین المللی افکار عمومی در دفاع از خواستی مشترک و فارغ از هویتهای ملی، مذهبی، نژادی خاص است.^{۱۸}

سازمانهای غیردولتی از اینترنت برای رسیدن به مخاطبان خود در جهان استفاده می کنند و به این ترتیب گفتمان بین المللی را تغییر داده و مانع کنترل اطلاعات مخالفان، توسط دولتها و به شیوه سابق می شوند.^{۱۹} هم اینک به مدد تکنولوژیهای نوین ارتباطات و اطلاعات این امکان فراهم شده است تا نهادهای مدنی در فراسوی مرزها به یکدیگر بپیوندند و در ساختارهای جدید حاکمیتی که به واسطه فنآوری اطلاعات و امکان گذار از سلسله مراتب سنتی به شبکههای منعطف فراهم شده است به فعالیت بپردازند.^{۲۰} از این رو (NGO) ها زمینه مساعدی برای همکاریهای از پایین به بالا فراهم می آورند. این همکاریها نیازی به تشریفات دیپلماتیک مذاکرات و چانه زنیهای سیاسی سنتی ندارد. به همین علت دولتها می توانند بخشی از کارکردهای همکاری خود را به آنها بسپارند.^{۲۱}

فنآوریهای نوین ارتباطات همچنین زمینه همکاری سازمانهای غیردولتی (NGOs) شمال و جنوب را بیش از پیش فراهم کرده اند. هم اینک بیش از هر زمان دیگر سازمانهای شمال و جنوب همکاری می کنند

۱۶. نش، کیت، «جامعه شناسی سیاسی معاصر؛ جهانی شدن، سیاست و قدرت»، ترجمه محمد تقی دلفروز، انتشارات کویر، تهران - ۱۳۸۰، ص ۱۳.

۱۷. قوام، عبدعلی، «جهانی شدن و جهان سوم»، انتشارات وزارت امور خارجه، تهران - ۱۳۸۲، ص ۷۶.

۱۸. کاستلز، مانوئل، «عصر اطلاعات؛ پایان هزاره»، ترجمه حسین چلووشیان، انتشارات طرح نو، تهران - ۱۳۸۰، ص ۳۴.

۱۹. شکرخواه، یونسف «روزنامه نگاری سایبر»، انتشارات ثانیه، تهران - ۱۳۸۴، ص ۱۶۶.

۲۰. قوام، عبدعلی، پیشین، ۱۳۸۲، ص ۱۵۵.

۲۱. همان، ص ۸۴.

و این همکاری‌ها بیش از آن که حالت دو جانبه داشته باشد، دارای ویژگی‌های بین‌المللی است. این (NGO) ها توانایی آن را دارند تا تصمیم‌های دولتها و نیز سازمان ملل را تحت تاثیر قرار دهند. از این رو اگر در کشوری علائم حمایت از ارزش‌های جهانی را مشاهده کنند، سعی می‌کنند در عرصه جهانی نیز از آن کشور حمایت به عمل آورند.^{۲۲}

قدرت نرم برای دست‌یابی به اهداف سخت

جوزف نای کتاب قدرت نرم خود را با این عبارت آغاز می‌کند: بیش از چهار قرن پیش نیکولو ماکیاولی به شاهزادگان ایتالیا پیشنهاد کرد که «ترسانیدن مهمتر از مورد قبول واقع شدن است، اما در دنیای امروز بهتر است هر دو صفت را دارا باشیم. پیروزی بر قلب‌ها و اذهان همواره مهم بوده است. اما این اهمیت در عصر اطلاعات چندین برابر شده است. اطلاعات قدرت است و فن‌آوریهای نوین اطلاعات گستره انتشار وسیعتری نسبت به گذشته پدید آورده‌اند. هنوز رهبران سیاسی جهان زمان کمی را به تفکر در مورد تغییر و تحول طبیعت قدرت اختصاص می‌دهند. به ویژه این که چگونه ابعاد نرم می‌توانند در راهبردهای اعمال قدرت ادغام شود»^{۲۳}.

در حقیقت عصر جهانی شدن به سمتی می‌رود که دیپلماسی سنتی بر پایه واقع‌گرایی سیاسی و تکیه بر قدرت سخت در حال جایگزینی با دیپلماسی نوین و برپایه سیاست اندیشه‌گرا است که در آن به قدرت نرم برتری داده می‌شود و در آن روابط دستگاه دیپلماسی و سیاست خارجی با خواص (دولتها) به روابط با عموم مردم در گستره‌ای جهانی تغییر می‌کند.

کسب قدرت نرم به مراتب راحت‌تر از به دست آوردن و نیز نگهداری قدرت سخت است. دولتها اگر بتوانند مفاهیم جدید امنیتی را برای خود بازتعریف کنند، در آن صورت دیگر مجبور نیستند مبادرت به تقویت لشگرهای عظیم نظامی کنند.^{۲۴}

رهبری سیاسی در جهان امروز به رقابتی برای جذابیت مشروعیت و اعتبار بیشتر تبدیل شده است. این در حالی است که همکاری‌های فراملی و عاملان غیر حکومتی نقش‌های مهمتری در این زمینه ایفا خواهند کرد. بسیاری از این سازمانها قدرت نرم خود را دارا خواهند بود تا از طریق آن شهروندان را برای ایجاد ائتلاف‌هایی که محدودیت‌های ملی را شامل نمی‌شود، جذب کنند. بنابراین توانایی تسهیم اطلاعات به منبعی مهم در جذب و قدرت تبدیل گشته است. این بازی سیاسی در دوره اطلاعات جهانی پیش‌بینی می‌کند که نقش مشترک و وابسته قدرت نرم و سخت افزایش خواهد یافت. برای بهره‌مندی حداکثر از این دوره اطلاعاتی باید ابزار زیر را در اختیار داشت:^{۲۵}

۲۲. همان، ص ۸۳

۲۳. Joseph S. Nye, Jr. "Soft Power", *public Affairs*, New York, ۲۰۰۲, p. ۱.

۲۴. Rober O. Keohane and Joseph S. Nye, Jr. "Power and Independence in The Information Age", *Foreign Affairs* ۷۷, no. ۵.

۲۵. Joseph S. Nye Jr. "The Paradox of American Power. Why the World's Only Superpower can't Go it Alone", Oxford, Oxford University Press, ۲۰۰۲; Julia Hanna,

"Going Alone?", "Kennedy School Bulletin", Spring ۲۰۰۲

- ۱- کانال‌های چند گانه ارتباطی برای تقسیم بندی موارد
 - ۲- سنت‌های و ایده‌های فرهنگی که به نرم‌های جهانی غالب نزدیک باشد
 - ۳- و اعتباری که با ارزش‌ها و سیاست‌ها افزایش می‌یابد
- و در نهایت قدرت در عصر جهانی شدن رسانه‌ها، نه فقط از یک قدرت قوی سخت بلکه از آمیزه‌ای از هر دو ناشی می‌شود. در عصر اطلاعات این آمیزه نه تنها موجب افزایش توانایی دیگران برای همکاری با ما خواهد شد، بلکه موجب افزایش تمایل آنها به حرکت در این جهت می‌شود. هنگامی که با دیگران در تعامل باشیم قادر خواهیم بود وجه و رویکردهای مشترک را توسعه داده و توان خود را برای مقابله با چالش‌ها افزایش دهیم. قدرت از این جذب موج خواهد زد.

منابع فارسی

- اخوان زنجانی، داریوش، « جهانی شدن و سیاست خارجی »، انتشارات وزارت امور خارجه، تهران - ۱۳۸۱.
- خجسته بخت، رمضان، « دیپلماسی افکار عمومی »، <http://www.khaligefars.com/news/000551.php>
- شکرخواه، یونسف « روزنامه نگاری سایبر »، انتشارات ثانیه، تهران - ۱۳۸۴.
- قوام، عبدالعلی، « جهانی شدن و جهان سوم »، انتشارات وزارت امور خارجه، تهران - ۱۳۸۲.
- کاستلز، مانوئل، « عصر اطلاعات؛ پایان هزاره »، ترجمه حسین چاووشیان، انتشارات طرح نو، تهران - ۱۳۸۰.
- کاستلز، مانوئل، « عصر اطلاعات؛ قدرت هویت »، ترجمه حسین چاووشیان، انتشارات طرح نو، تهران - ۱۳۸۰.
- کاظم پور، سیدمحمد، « چارچوبهای مفهومی و پژوهشی برای مطالعه سیاست خارجی »، انتشارات وزارت امور خارجه، تهران - تابستان ۱۳۸۳.
- نش، کیت، « جامعه شناسی سیاسی معاصر؛ جهانی شدن، سیاست و قدرت »، ترجمه محمد تقی دلفروز، انتشارات کویر، تهران - ۱۳۸۰.

منابع انگلیسی

- David J. Rothkopf, "Cyberpolitik: The changing Nature of Power in The Information Age", Journal of International Affairs ۵۱, no. ۲, Spring ۱۹۹۸
- Jacques Charnelot, "Now is France's opportunity to make 'soft power' relevant", "The Daily Star", ۲۰۰۲

www.hatanhai.com